

89

Zákon

ze dne 3. února 2012

občanský zákoník**Část druhá****Rodinné právo****Hlava III:****Poručenství a jiné formy péče o dítě****Díl 1:****Poručenství****§ 928**

(1) Není-li tu žádný z rodičů, který má a vůči svému dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu, soud jmenuje dítěti poručníka.

(2) Poručník má vůči dítěti zásadně všechny povinnosti a práva jako rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost. S ohledem na osobu poručníka nebo poměry dítěte, jakož i s ohledem na to, z jakého důvodu rodiče nemají všechny povinnosti a práva, může být výjimečně okruh povinností a práv poručníka vymezen jinak.

§ 929

Nastane-li situace uvedená v § 928 odst. 1, vykonává poručenství orgán sociálně-právní ochrany dětí jako veřejný poručník, a to až do doby, kdy soud jmenuje dítěti poručníka nebo dokud se poručník neujme funkce.

§ 930

(1) Soud jmenuje dítěti poručníka neprodleně poté, kdy zjistí, že jde o dítě, jemuž je třeba poručníka jmenovat.

(2) Zemře-li poručník, ztratí-li schopnost nebo způsobilost poručenství vykonávat, anebo je své funkce zproštěn nebo z funkce odvolán a jiná osoba dosud nebyla do funkce poručníka jmenována, platí ustanovení § 929 obdobně.

(3) Soud neprodleně poté, co nastala situace uvedená v § 928, nebo v odstavci 1, zjišťuje, zda tu je vhodný člověk, který by mohl poručenství vykonávat. Nepodaří-li se takovou osobu najít, jmenuje soud do funkce poručníka orgán sociálně-právní ochrany dětí.

§ 931

(1) Není-li to v rozporu se zájmy dítěte, jmenuje soud poručníkem toho, koho naznačili rodiče, ledaže tato osoba poručenství odmítne. Jinak soud jmenuje poručníkem některou z osob příbuzných nebo blízkých dítěti nebo jeho rodině, ledaže rodič takovou osobu výslovně vyloučil. Není-li takové osoby, jmenuje soud poručníkem jiného vhodného člověka.

(2) Fyzická osoba, kterou soud jmenoval, může své jmenování do funkce poručníka odmítnout. Soud pak jmenuje jinou osobu.

§ 932

(1) Poručníkem lze jmenovat jen plně svéprávnou osobu, která způsobem života zaručuje, že je schopna funkci poručníka řádně vykonávat. Před jejím jmenováním do funkce poručníka soud zjistí, zda její jmenování není v rozporu se zájmem dítěte.

(2) Do funkce poručníka může soud jmenovat i dvě osoby; budou jimi zpravidla manželé.

§ 933

(1) Poručník odpovídá za řádné plnění své funkce a podléhá stálému dozoru soudu.

(2) Poručník se ujímá své funkce dnem jmenování.

(3) Do devadesáti dnů po svém jmenování předloží poručník soudu soupis jmění dítěte; soud může tuto lhůtu na žádost poručníka prodloužit, nejdéle však o šedesát dnů.

§ 934

(1) Každé rozhodnutí poručníka v nikoli běžné záležitosti týkající se dítěte musí být schváleno soudem. K právnímu jednání poručníka, k němuž schází potřebný souhlas soudu, se nepřihlíží.

(2) Poručník podává soudu pravidelně zprávy o osobě dítěte a o jeho vývoji a předkládá účty ze správy jeho jmění, a to alespoň jednou za rok, neurčí-li soud období kratší. Soud může poručníka zprostit povinnosti podávat podrobné vyúčtování spravovaného jmění, nepřesahující-li výnosy majetku pravděpodobné náklady na zachování majetku a na výchovu a výživu dítěte.

§ 935

(1) Poručenství zaniká, nabude-li alespoň jeden z rodičů poručenice rodičovskou odpovědnost, popřípadě nabude-li schopnost ji vykonávat. Poručenství rovněž zaniká, nabude-li dítě svéprávnosti, nebo je-li osvojeno.

(2) Poručenská funkce zaniká smrtí poručníka, nebo rozhodnutím soudu o zproštění poručníka jeho funkce, nebo o odvolání poručníka.

§ 936

Soud zproští poručníka funkce, požádá-li o to z důležitých důvodů, nebo stane-li se osoba, která funkci poručníka vykonávala, pro výkon funkce poručníka nezpůsobilou.

§ 937

(1) Soud odvolá poručníka, který porušuje své poručnické povinnosti.

(2) Soud zváží odvolání poručníka, zjistí-li důvody, pro které není vhodné, aby poručník svou funkci nadále vykonával.

§ 938

(1) Po skončení výkonu funkce poručníka postoupí ten, kdo funkci vykonával, bez zbytečného odkladu, nejpozději však do šesti měsíců, soudu všechno, co měl z důvodu své funkce u sebe, a předloží mu závěrečnou zprávu o výkonu poručenské funkce; její součástí je závěrečný účet ze správy jmění dítěte.

(2) Zemře-li ten, kdo vykonával funkci poručníka, postoupí jeho dědic soudu všechno, co měl zemřelý u sebe z důvodu výkonu své poručenské funkce. Není-li dědiců, má tuto povinnost každý, kdo má přístup k tomu, co měl zemřelý z důvodu výkonu své poručenské funkce u sebe.

§ 939

Je-li poručníkem člověk, který o dítě osobně pečuje tak, jako by mu bylo dítě svěřeno trvale do péče, náleží mu hmotné zabezpečení jako pěstounovi.

§ 940

Pečuje-li poručník o dítě osobně spolu se svým manželem, použijí se ustanovení o poměru rodiče a jeho manžela k dítěti obdobně.

§ 941

(1) Je-li poručníkem člověk, který o dítě osobně pečuje, a péče o jmění dítěte je značně obtížná, zejména pro rozsáhlost či rozmanitost majetkového souboru, může poručník navrhnout, aby soud jmenoval pro správu jmění dítěte opatrovníka; součástí návrhu je soupis jmění dítěte ke dni podání návrhu.

(2) Jmenuje-li soud opatrovníka podle odstavce 1, vymezí zároveň vzájemné povinnosti a práva poručníka a tohoto opatrovníka.

§ 942

Nebyl-li opatrovník pro správu jmění jmenován, použijí se ustanovení týkající se opatrovníka pro správu jmění obdobně pro poručníka, který pečuje o jmění dítěte, ledaže je v ustanoveních týkajících se poručníka stanoveno jinak.

Díl 2:**Opatrovnictví dítěte****Oddíl 1:****Opatrovník****§ 943**

Soud jmenuje dítěti opatrovníka, hrozí-li střet zájmů dítěte na straně jedné a jiné osoby na straně druhé, nehájí-li zákonný zástupce dostatečně zájmy dítěte, nebo je-li toho v zájmu dítěte zapotřebí z jiného důvodu, anebo stanoví-li tak zákon. Jmenovaný opatrovník má právo podat návrh na zahájení řízení vždy, je-li z hlediska zájmu dítěte zapotřebí, aby soud nebo jiný orgán veřejné moci v záležitosti dítěte rozhodl.

§ 944

Pro opatrovnictví, opatrovníka a opatrovance platí ustanovení o poručenství, poručníkovi a poručenci přiměřeně.

§ 945

V rozhodnutí o jmenování opatrovníkem soud uvede zejména, proč je opatrovník jmenován, zda a jak je omezena doba, po níž má funkci vykonávat, jaká jsou jeho práva a povinnosti, a to i ve vztahu k dalším osobám, zda k některému právnímu jednání potřebuje souhlas soudu, zda a jak podává zprávy soudu, zda má právo na náhradu všech nebo některých nákladů a právo na odměnu.

§ 946

Dříve než opatrovník přistoupí v zastoupení dítěte k právnímu jednání, k jehož provedení byl jmenován, zjistí stanovisko rodiče, popřípadě poručníka, je-li to možné, i stanovisko dítěte, a je-li to vhodné, rovněž stanoviska dalších osob.

§ 947

Opatrovníka, který nebyl jmenován jen k určitému právnímu jednání, zproští soud jeho funkce i tehdy, netrvá-li již potřeba, která vedla k jeho jmenování.

Oddíl 2:**Opatrovník pro správu jmění dítěte****§ 948**

V rozhodnutí o jmenování opatrovníkem pro správu jmění soud vymezí rozsah jmění, které bude tento opatrovník spravovat; rovněž zpravidla určí, jakým způsobem má s jednotlivými částmi jmění nakládat, popřípadě, jaký způsob nakládání se mu zakazuje.

§ 949

Opatrovník pro správu jmění postupuje při výkonu své funkce s péčí řádného hospodáře a nesmí podstupovat nepřiměřená rizika.

§ 950

(1) Opatrovník pro správu jmění odpovídá za řádné plnění své funkce soudu a podléhá jeho stálému doзору.

(2) Pro právní jednání opatrovníka pro správu jmění platí ustanovení o tom, jak rodiče vykonávají správu jmění dítěte obdobně; soud určí, považuje-li to za potřebné, která právní jednání opatrovníka pro správu jmění musejí být schválena soudem.

(3) Opatrovník pro správu jmění předkládá soudu pravidelně zprávy a účty ze správy jmění, a to vždy za dobu, jejíž délku soud stanoví; tato doba nesmí být delší než jeden rok.

§ 951

(1) Opatrovník pro správu jmění má právo odečíst si z výnosu jmění dítěte potřebné náklady související se správou jmění dítěte. Nestací-li výnos, může soud rozhodnout, že náklady budou uhrazeny z majetku.

(2) Opatrovník pro správu jmění má právo na přiměřenou odměnu z výnosu jmění dítěte; odstavec 1 platí obdobně. Výši odměny a dobu, za kterou má být odměna opatrovníkovi pro správu jmění stanovena, určí soud s ohledem na povahu výnosu jmění dítěte. Ustanovení § 903 odst. 2 platí obdobně.

§ 952

Zanikne-li opatrovnictví pro správu jmění, platí o povinnostech toho, kdo vykonával funkci opatrovníka, ustanovení § 938 odst. 1 obdobně. Zemřel-li opatrovník, použije se obdobně ustanovení § 938 odst. 2.

Díl 3:**Svěření dítěte do péče jiné osoby a pěstounství****Oddíl 1:****Svěření dítěte do péče jiné osoby****§ 953**

(1) Nemůže-li o dítě osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník, může soud svěřit dítě do osobní péče jiného člověka (dále jen "pečující osoba"). Rozhodnutí o svěření dítěte do péče musí být v souladu se zájmy dítěte.

(2) Svěření dítěte do osobní péče pečující osoby nenahrazuje pěstounskou péči, předpěstounskou péči ani péči, která musí předcházet osvojení. Má přednost před péčí o dítě v ústavní výchově.

§ 954

(1) Pečující osoba musí skýtat záruky řádné péče, mít bydliště na území České republiky a souhlasit se svěřením dítěte do osobní péče.

(2) Ujala-li se osobní péče o dítě osoba příbuzná nebo dítěti blízká, dá jí soud přednost před jinou osobou, ledaže to není v souladu se zájmy dítěte.

§ 955

Povinnosti a práva pečující osoby vymezí soud; jinak se přiměřeně použijí ustanovení o pěstounství.

§ 956

(1) Soud stanoví rodičům rozsah výživného s ohledem na jejich možnosti, schopnosti a majetkové poměry a povinnost platit výživné k rukám pečující osoby.

(2) Pečující osoba má právo vymáhat výživné stanovené rodičům na dítě, které má v péči, jakož i právo s výživným pro dítě hospodařit v zájmu dítěte podle jeho potřeb a v souladu s jeho zájmy. Soud může způsob hospodaření s výživným dítěte upravit, zejména určit, jaká část bude určena na spotřebu a jaká část bude dítěti spořena.

§ 957

Pokud není možné rodičům nebo ostatním příbuzným uložit vyživovací povinnost k dítěti, ustanovení § 953 až 956 se nepoužijí.

Oddíl 2:**Pěstounství****§ 958**

(1) Nemůže-li o dítě osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník, může soud svěřit dítě do osobní péče pěstounovi.

(2) Pěstounská péče má přednost před péčí o dítě v ústavní výchově.

(3) Soud může svěřit dítě do pěstounské péče i na přechodnou dobu. Podrobnosti stanoví jiný zákon.

§ 959

(1) O pěstounské péči může soud rozhodnout na dobu, po kterou trvá překážka bránící rodičům v osobní péči o dítě.

(2) Rodič může požadovat dítě zpět do své osobní péče. Soud návrhu vyhoví, pokud je to v souladu se zájmy dítěte.

§ 960

(1) Rodiče mají vůči dítěti povinnosti a práva vyplývající z rodičovské odpovědnosti, s výjimkou práv a povinností, které zákon stanoví pěstounovi, ledaže soud z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodne jinak.

(2) Rodiče mají právo se s dítětem osobně a pravidelně stýkat i právo na informace o dítěti, ledaže soud z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodne jinak.

§ 961

(1) Svěření dítěte do pěstounské péče nemá vliv na trvání vyživovací povinnosti rodičů k dítěti. Soud stanoví rodičům rozsah výživného s ohledem na jejich možnosti, schopnosti a majetkové poměry a odůvodněné potřeby dítěte.

(2) Náleží-li dítěti příspěvek na úhradu jeho potřeb podle jiného zákona, přechází právo dítěte na stát. Je-li výživné vyšší než tento příspěvek, náleží rozdíl dítěti. Soud rozhodne o způsobu platby a o hospodaření s výživným.

§ 962

(1) Kdo se má stát pěstounem, musí skýtat záruky řádné péče, mít bydliště na území České republiky a musí souhlasit se svěřením dítěte do pěstounské péče.

(2) Ujala-li se osobní péče o dítě osoba příbuzná nebo dítěti blízká, dá jí soud přednost před jinou osobou, ledaže to není v souladu se zájmy dítěte.

§ 963

Soud může dítě svěřit zájemcům o pěstounskou péči do předpěstounské péče; její délku stanoví se zřetelem k okolnostem případu. Nad průběhem a úspěšností předpěstounské péče vykonává dohled.

§ 964

(1) Dítě může být svěreno do společné pěstounské péče společným pěstounům, pokud jsou manželé.

(2) Soud, který rozhoduje o rozvodu manželství společných pěstounů, toto manželství nerozvede, dokud nebudou upraveny povinnosti a práva pěstounů pro dobu po rozvodu. Rozvodem manželství společná pěstounská péče manželů zaniká.

(3) Zemře-li jeden ze společných pěstounů, zůstává dítě v pěstounské péči pozůstalého manžela.

§ 965

(1) Se souhlasem druhého manžela může být dítě svěreno do pěstounské péče jen jednoho z manželů.

(2) Souhlasu druhého manžela ke svěření dítěte do pěstounské péče není třeba, jestliže druhý z manželů není plně svéprávný nebo je-li opatření jeho souhlasu spojeno s těžko překonatelnou překážkou.

(3) Na osobní péči o dítě v pěstounské péči se podílí i manžel pěstouna, pokud žije v rodinné domácnosti.

§ 966

(1) Pěstoun je povinen a oprávněn o dítě osobně pečovat.

(2) Pěstoun při výchově dítěte vykonává přiměřeně povinnosti a práva rodičů. Je povinen a oprávněn rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte, v těchto záležitostech dítě zastupovat a spravovat jeho jmění. Má povinnost informovat rodiče dítěte o jeho podstatných záležitostech. Vyžadují-li to okolnosti, stanoví další povinnosti a práva pěstouna soud.

(3) Odstavce 1 a 2 platí obdobně pro zájemce o pěstounskou péči, kterému bylo dítě svěreno do předpěstounské péče.

§ 967

Pěstoun má povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s jeho rodiči, dalšími příbuznými a osobami dítěti blízkými. Má povinnost umožnit styk rodičů s dítětem v pěstounské péči, ledaže soud stanoví jinak.

§ 968

Dítě svěrené do pěstounské péče pomáhá podle svých možností a schopností v pěstounově domácnosti; má-li vlastní příjem, přispívá i na úhradu společných potřeb rodiny.

§ 969

Dojde-li k podstatné změně poměrů nebo k neshodě mezi rodiči a pěstounem v podstatné záležitosti týkající se dítěte, může dítě, rodič

nebo pěstoun navrhnout soudu změnu práv a povinností, zrušení pěstounské péče, nebo jiné rozhodnutí.

§ 970

Pěstounská péče zaniká nejpozději, nabude-li dítě plné svéprávnosti, jinak jeho zletilosti.

Díl 4:

Ústavní výchova

§ 971

(1) Jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídit ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěření dítěte do péče fyzické osoby.

(2) V případě, že rodiče nemohou z vážných důvodů zabezpečit výchovu dětí na přechodnou dobu, svěří soud dítě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, a to na dobu nejdéle šest měsíců.

(3) Nedostatečné bytové poměry nebo majetkové poměry rodičů dítěte nebo osob, kterým bylo dítě svěreno do péče, nemohou být samy o sobě důvodem pro rozhodnutí soudu o ústavní výchově, jestliže jsou jinak rodiče způsobilí zabezpečit řádnou výchovu dítěte a plnění dalších povinností vyplývajících z jejich rodičovské odpovědnosti.

(4) Soud v rozhodnutí, kterým nařizuje ústavní výchovu, označí zařízení, do kterého má být dítě umístěno. Přitom přihlédne k zájmům dítěte a k vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Soud dbá na umístění dítěte co nejbližší bydlišti rodičů nebo jiných osob dítěti blízkých. To platí i tehdy, rozhoduje-li soud o přemístění dítěte do jiného zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

§ 972

(1) Ústavní výchovu lze nařídit nejdéle na dobu tří let. Ústavní výchovu lze před uplynutím tří let od jejího nařízení prodloužit, jestliže důvody pro nařízení ústavní výchovy stále trvají. Trvání ústavní výchovy lze prodloužit opakovaně, vždy však nejdéle na dobu tří let. Po dobu, než soud rozhodne o zrušení nebo o prodloužení ústavní výchovy, dítě zůstává v ústavní výchově, i když už uběhla doba dříve rozhodnutím soudu stanovená.

(2) Pominou-li důvody, pro které byla ústavní výchova nařízena, nebo je-li možné zajistit dítěti jinou než ústavní péči, soud neprodleně ústavní výchovu zruší a zároveň rozhodne podle okolností o tom, komu bude napříště dítě svěreno do péče.

(3) Ústavní výchova zaniká rozhodnutím soudu o osvojení. Bylo-li rozhodnuto o svěření dítěte do péče budoucího osvojitele podle § 823 nebo 829, ústavní výchova se přerušuje.

§ 973

Bylo-li soudem rozhodnuto podle § 971, je soud povinen nejméně jednou za šest měsíců přezkoumat, zda trvají důvody pro nařízení tohoto opatření nebo zda není možné zajistit dítěti náhradní rodinnou péči. Za tím účelem zejména

- a) si vyžádá zprávy příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí,
- b) si opatří vyjádření názoru dítěte, je-li dítě schopno si jej vytvořit a sdělit poté, co jej soud, s ohledem na jeho věk a rozumovou vyspělost, řádně poučí, a
- c) vyzve rodiče dítěte k vyjádření jejich stanoviska.

§ 974

Z důležitých důvodů může soud ústavní výchovu prodloužit až o jeden rok po dosažení zletilosti.

§ 975

Rozhodne-li soud o umístění dítěte do ústavní nebo ochranné výchovy, upraví také rozsah vyživovací povinnosti rodičů.